

ВИСНОВОК

**Національного університету «Чернігівська політехніка»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Подик Софії Олексіївни
на тему: «Фінансово-кредитне забезпечення розвитку аграрних
підприємств в сучасних умовах»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами.

Аграрний сектор в Україні відіграє ключову роль у розвитку національного господарства, експорті країни та загалом у забезпеченні продовольчої безпеки. Сприятливі кліматичні умови лише посилюють значний економічний потенціал такого сектору та наявність реальних можливостей залучати значні обсяги інвестиційних ресурсів для його подальшого розвитку. Відповідно, питання підтримки аграрних підприємств і формування умов для їхнього подальшого прискореного розвитку залишаються в Україні актуальними й сьогодні.

Однією з найбільш важливих умов розвитку аграрних підприємств є наявність у цих суб'єктів господарювання достатніх фінансових ресурсів для власного розвитку. Процеси цифровізації, загострення конкуренції на світових ринках аграрної продукції лише підштовхують їх до впровадження сучасних технологій та підвищення власної продуктивності. Усе це вимагає відповідних фінансових ресурсів. Сьогодні, враховуючи надскладну економічну, політичну та соціальну ситуацію в Україні, використання нових підходів, методів та інструментів сприяння фінансовому забезпеченню аграрних підприємств стає особливо важливим та актуальним. Значні виклики війни, з якими зіткнулися ці суб'єкти господарювання, лише поглибили актуальність питання пошуку додаткових фінансових ресурсів для їхнього розвитку. Це обумовлює важливість проведення додаткових досліджень з метою поглиблення теоретичних, методичних та прикладних положень побудови дієвої системи фінансово-кредитного забезпечення розвитку аграрних підприємств в Україні в сучасних умовах.

Дисертаційну роботу виконано в межах планів науково – дослідних робіт Державного податкового університету за темою «Державні запозичення в системі публічних фінансів» (державний реєстраційний номер 0121U109588). Особистий внесок авторки: здійснення наукових розробок щодо адаптації зарубіжного досвіду використання фінансово-кредитного механізму розвитку аграрного сектору України.

2. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій удосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення аграрних підприємств в умовах сучасних викликів.

Для досягнення мети передбачається *вирішення наступних завдань*:

- визначити соціально-економічну сутність та основні елементи фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств;
- дослідити структуру та основні елементи фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств;
- визначити напрямки адаптації зарубіжного досвіду використання механізму фінансового забезпечення підприємств малого та середнього бізнесу;
- дослідити особливості практики кредитування аграрного сектору;
- проаналізувати стан позикових та залучених джерел фінансового забезпечення аграрних підприємств;
- оцінити ефективність впливу державної фінансової підтримки на фінансове забезпечення аграрного сектору;
- з'ясувати поточні тенденції та напрями модернізації системи кредитного забезпечення аграрних підприємств;
- розробити економіко-математичну модель процесу кредитування аграрних підприємств;
- визначити напрями забезпечення розвитку впровадження інновацій в аграрному секторі.

Об'єктом дослідження є процес фінансово-кредитного забезпечення розвитку аграрних підприємств в умовах сучасних викликів.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні засади формування, функціонування та удосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств в умовах сучасних викликів.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Основні результати дослідження, які становлять його наукову новизну і виносяться на захист, полягають у наступному:

удосконалено:

- концептуальні засади побудови інтегрованої (багатоджерельної) моделі кредитування сільськогосподарських товаровиробників, яка передбачає узгоджене та стабільне залучення різних форм фінансово-кредитної підтримки з боку держави, банківських і небанківських фінансових установ. Реалізація такої моделі сприяє підвищенню доступності кредитних ресурсів для суб'єктів аграрного сектору та формуванню сприятливих умов для їхнього розвитку. На відміну від існуючих підходів, запропонована модель акцентує увагу не лише на задоволенні кредитних потреб аграрних підприємств, але й на активній ролі держави у регулюванні та підтримці процесів кредитування.
- методичні підходи до мікрокредитування фермерських господарств на основі механізму «позикових кіл», що передбачають акумулювання фінансових ресурсів для потреб учасників кооперативу через систему

кредитної кругової поруки. Запропонований підхід ґрунтується на формуванні спільного фонду за принципом взаємної відповідальності членів кооперативу, що створює додаткові гарантії повернення кредитних коштів завдяки реалізації тристоронніх угод між кредитором, групою позичальників та окремим учасником кооперативу;

- теоретико-методичні положення формування сприятливого інституціонального середовища, орієнтованого на стимулювання розвитку малих аграрних підприємств у сільській місцевості. Виокремлено пріоритетні напрями вдосконалення інституційної підтримки, спрямовані на активізацію розвитку сільських територій, розширення діяльності малих аграрних форм господарювання та посилення їх ролі у структурі аграрного сектору економіки;

- методичні підходи до визначення потреби сільськогосподарських товаровиробників у кредитних ресурсах на основі апробованої економіко-математичної моделі. Перевагою запропонованих підходів є урахування сезонності та галузевої специфіки сільськогосподарського виробництва, що забезпечує їх адаптивність до реальних умов функціонування аграрного сектору та підвищує ефективність використання порівняно з традиційними методами кредитного забезпечення;

- структури цифрової платформи «Державний аграрний реєстр (ДАР)» шляхом розроблення концепції її розширення на основі інтеграції модулів обміну фінансовими даними, оцінювання ризиків та інформаційної взаємодії з банківськими установами, податковими органами та пенсійними фондами, що дозволяє автоматизувати процедури оцінювання кредитоспроможності аграрних підприємств;

набули подальшого розвитку:

- трактування поняття «кредитне забезпечення сільського господарства», яке визначено як комплекс узгоджених заходів з боку банківських і небанківських фінансово-кредитних установ та держави, спрямованих на створення умов для розширеного відтворення аграрного виробництва в умовах кліматичних, сезонних, цінових, валютних та інших ризиків. Такий підхід дозволяє більш чітко ідентифікувати джерела розривів грошових потоків аграрних підприємств і специфічні ризики їх діяльності, на відміну від наявних у науковій літературі узагальнених трактувань;

- концептуальне бачення можливостей адаптації зарубіжних моделей фінансово-кредитного забезпечення до умов України з урахуванням її інституційних, фінансових та інфраструктурних обмежень, що сприяє формуванню пропозицій щодо створення стійкої системи фінансової підтримки аграрного сектору на основі державно-приватного партнерства;

- науково-методичні засади формування національної фінансової екосистеми інноваційного розвитку аграрного сектору, побудованої на поєднанні традиційних механізмів державної підтримки з цифровими платформами (ДАР, Prozorro) та фінтех-інструментами з метою розширення доступу фермерів до фінансових ресурсів.

4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків рекомендацій підтверджується положеннями наукових праць вітчизняних, зарубіжних учених з проблем розвитку кредитного ринку в умовах фінансової нестабільності. Обґрунтованість одержаних результатів дослідження забезпечено використанням загальнонаукових прийомів та спеціальних методів пізнання, що базуються на економічних та споріднених з ними науками, а також методів міждисциплінарних досліджень, зокрема: порівняння і абстрагування, систематизації та класифікації, статистичні методи, узагальнення, системного підходу, аналізу і синтезу, індукції та тощо. Аргументованість наукових положень дисертаційної роботи ґрунтуються на використанні у процесі дослідження статистичної інформації, даних української та міжнародної статистики, нормативно-правових актах України.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в доведенні основних положень, викладених у дисертації, до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій. Основні положення впроваджені в діяльність ТОВ «Пролісок Лобачів»: враховано пропозиції щодо дорожньої карти впровадження ефективної моделі фінансування аграрних інновацій в Україні, яка передбачає триетапний розвиток, який узгоджений із завданнями цифрової трансформації, екологічної сталості та інтеграції у глобальні фінансові системи (довідка від 25.009.2025 р.); ТДВ «Терезине»: прийнято до впровадження методичні підходи до визначення потреби сільськогосподарських товаровиробників у кредитних ресурсах на основі економіко-математичної моделі (довідка №1970 від 01.10.2025 р.).

6. Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційної роботи доповідалися і обговорювалися на 6 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: VI International Scientific and Practical Conference «Ukraine, Bulgaria, EU: Economic and Social Development Trends» (м. Бургас, Болгарія, 26 August 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії» (м. Запоріжжя, 4-5 лютого 2022 р.); V Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці» (м. Дніпро, 03 березня 2022 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів» (м. Київ, 02 березня 2023 р.); X Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Фінансова система: тенденції та перспективи розвитку» (м. Острог, 24 листопада 2023); Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах» (м. Ірпінь, 22 лютого 2024 р.).

7. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Основні положення і результати дослідження опубліковані у 12 наукових працях загальним обсягом 3,28 д. а., з них 4 публікацій – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави (загальний обсяг 0,85 д. а.) та 6 публікацій – за матеріалами всеукраїнських і міжнародних конференцій та пункт колективної монографії.

Статті в іноземних наукових виданнях:

1. Voitsekhivska S., Podyk S., Butkevych T. The Influence of the Shadow Economy on the Financial Security of Ukraine in the Conditions of Informatization of Society. *Journal of Information Technology Management*. 2023. Vol. 15 (4). P. 1–17. URL: https://jitm.ut.ac.ir/article_94704.html

Статті в наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:

2. Подик С. О. Принципи, функції та особливості функціонування фінансового механізму підприємств аграрного сектору. *Український економічний часопис*. 2023. №3. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/323/307>

3. Podyk S. O. Theoretical foundations of the financial and credit mechanism of functioning of agricultural enterprises. Теоретичні основи фінансово-кредитного механізму функціонування аграрних підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2023. №3(40). DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.40-17>.

4. Podyk S. O. Analysis of the efficiency of the mechanism of financial and credit support of agricultural enterprises. Аналіз ефективності механізму фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2024. Т. 35(74), № 2. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-2-5>.

5. Подик С. О. Оцінка кредитного забезпечення підприємств аграрного сектору України. *Підприємництво та інновації*. 2024. Випуск 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/31.4>.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

6. Economic and financial security of the state: an international aspect : monograph / Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. N. Davydenko, G. Abuselidze, V. Bezкровnyi, V. Bineva, T. Butkevych, A. Buriak, I. Buriak, I. Demianenko, N. Davydenko, O. Zharikova, O. Zghurska, O. Hordei, Y. Larina, I.T. Manolescu, O. Maslak, N. Maslak, C. Mirela Medeleanu, A. Meladze, O. Novytska, T. Oliynyk, O. Oliinyk, G. Rizhvadze, S. Podyk, M. Talmaciu, R. Tsinaridze, Li. Tsiukalo, V. Tsehelnik. – Nuremberg : Verlag SWG imex GmbH, 2024. – 381 p.

7. Подик С. О. Фінансово-кредитне забезпечення аграрних підприємств в умовах воєнного стану. *Ukraine, Bulgaria, EU: Economic and Social Development Trends: materials VI International Scientific and Practical Conference* (Burgas, Bulgaria, 26 August 2022). Burgas: Avangard Prima, 2022. 235 p.

8. Подик С. О. Фінансове забезпечення аграрних підприємств. *Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії*: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 4-5 лютого 2022 р.). Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2022. С. 74-78.

9. Подик С. О. Державна підтримка аграрного сектору. *Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 02-03 березня 2022 р. ДДАЕУ, 2022. С. 140-143.

10. Podyk S.O. The role of the financial and credit mechanism for the restoration of agricultural enterprises in Ukraine. *Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів*: V Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених (з нагоди 125-річчя НУБіП України); 2 березня 2023 р. Київ: НУБіП України, 2023. С. 221-365.

11. Подик С.О. Зарубіжний досвід фінансового забезпечення аграрних підприємств. *Фінансова система: тенденції та перспективи розвитку*: збірник наукових тез Матеріали X міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 24 листопада 2023 р. Острог, 2023. С. 261-264.

12. Подик С. О. Кредитування аграрних підприємств в умовах війни. *Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах*: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, м. Ірпінь, 22 лютого 2024 року. Ірпінь, 2024. 612 с.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Подик Софії Олексіївни на тему «Фінансово-кредитне забезпечення розвитку аграрних підприємств в сучасних умовах» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо розвитку удосконалення фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств в Україні.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувачки знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачкою наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Подик Софії Олексіївни відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), наукові публікації здобувача відповідають пункту 8 постанови

Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Подик Софії Олексіївни на тему «Фінансово-кредитне забезпечення розвитку аграрних підприємств в сучасних умовах» може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий
д.е.н., проф.

М.В. Дубина

«15» січня 2026 р.

Дубина М.В.
Міжвузовський факультет
Міжвузовський факультет
Міжвузовський факультет
20.06 р.